

Allen Ginsberg kanala

Fény veri a York Streetet. Októberi verőfény, csütörtöki ragyogás. Nem sokkal kíméletlenebb a szerdainál, mégis mélyen a jól kendőzött ráncok és méregdrága Burberry zakók mélyén matat. Kapkodva eldugott, és ordóként kitűzött múltak randevúznak a liftben, s csak az összeakadó szempárok kérdezik egymástól némán: hogy a francba kerülünk mi ide?

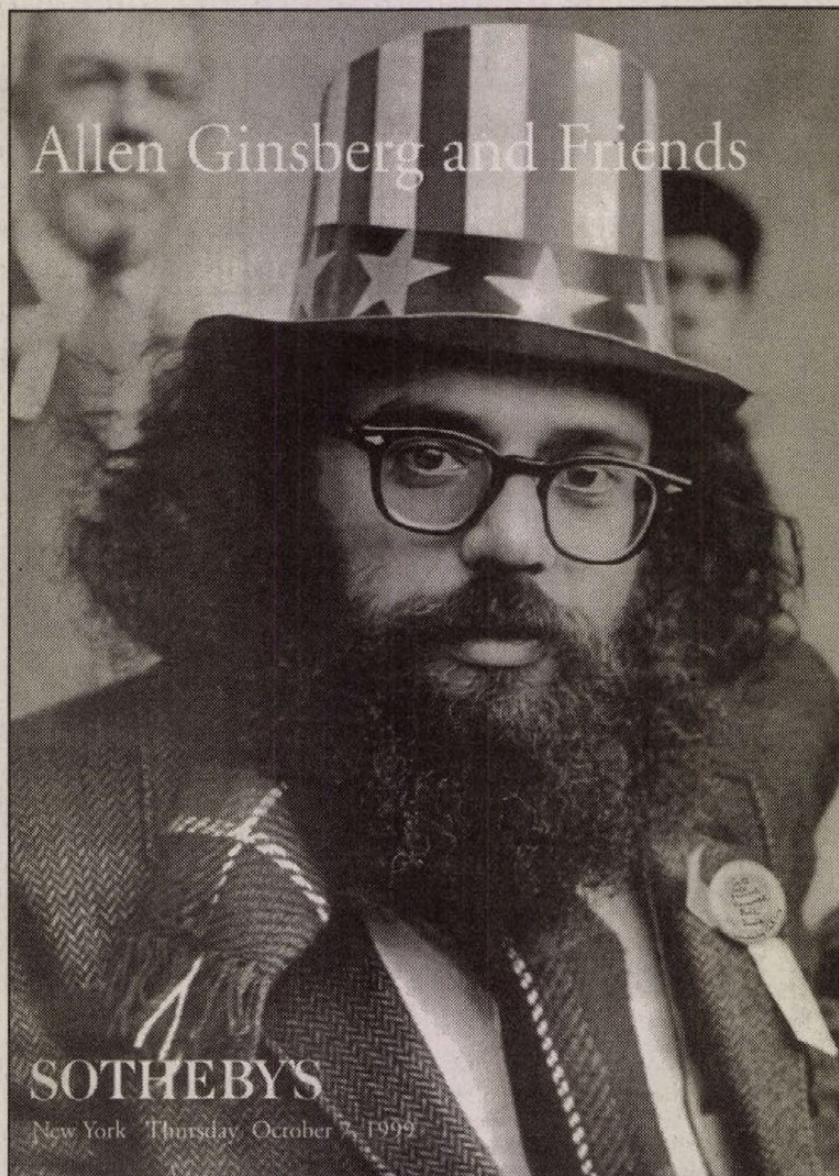
Ginsberg-árverés a Sotheby's plakátba bugyolált, elegáns manhattani dobozában: nesze nektek, túlélők! vén trottyokká zsugorodott, hordónyira dagadt vagy éppen az örök ifjúság hitében ringatózó, hetvenes éveket taposó, vicces hippikövéletek.

Az a pár emelet fölfelé éppen arra elég, hogy kölcsönösen kiröhögjék egymást.

Mindenki tudja a másiktól, hogy ad vagy vesz – esetleg ad és vesz –, temetni vagy éltetni jött az egykor megváltást ígérő korszak alanyait és tárgyait. A háború utáni első beatnemzedék zajos-botrányos amerikai hőseinek pillantása többnyire szégyenlősen landol a lift padlóján. Mintha valamelyikük is tehetne róla: nemigen tudnak elszámolni az utóbbi fél évszázaddal.

„Aztán nehogy múzeumot csináljatok belőlem! Aki meghal, az meghal!” – végrendekezett Allen Ginsberg utolsó napjaiban, és kívánsága szerint földi javainak széthordására gyűltek össze a Sotheby's vendégei, egyben az aukció címadói: Ginsberg és barátai. Világot megbotránkozató régi fényképek szereplői és fotósai, levelek feladói és címzettjei, régen keresett és váratlanul felbukkant kéziratok tulajdonosai, második generációs örökösök, rajongók és gyűjtők.

Neal Cassady tizenkilenc levele 1950 környékéről, a börtönből frissen szabadult Gregory Corso kézírása. William Burroughs jegyzetfüzete, több, Ginsberg fotózta Jack Kerouac-portré, Lawrence Ferlinghetti költőgépnéki titullált Royal frógépe. Ginsberg indiai ingei és láncái, Dennis Hopper hasítottbőr-inge az Easy Riderből, Bob Dylan dedikált albumai, Keith Haring, Paul és Linda McCartney levelei, a Nagy példakép,

A Sotheby's aukciójának katalógusa

Walt Whitman arcképe – minden és mindenki, akinek csak köze volt a kor művészetéhez.

A teremben áhítat – és tárcsák.

Kikiáltási árak és hozzájuk észrevétlenül csatlakozó nullák. Esetenként nem

is kevesen. Ginsberg legendás harmóniuma felett tizenegyezer dollárnál csattan a kalapács, Richard Avedon 1963-ban szignált, Allent és társát-barátját, Peter Orlovskyt ábrázoló aktfotójáért öt-ezer-ötszázat ad valaki.

De valahogy itt a pénz senkit nem érdekel. (A több mint 500 ezer dolláros bevétel Ginsberg a sokat betegeskedő, elmeegógyintézetet is megjárt Orlovskyra és bátyja öt gyermekére hagyta.) A tárcsacsatáknak csak győztesei vannak, összevillanó mosolyok tudatják: „Tök mindegy, hogy a te ágyad fölött lóg, vagy az én asztalomon áll – jó helyen lesz!”

Mindenki ismer mindenkit. Ginsberg fordítói a világ minden részéről (Eörsi István, a magyar, hetedhét határból üdvözlő a franciát – kár, hogy Orbán Ottó nincs, Nagy László meg nem lehet itt...), kiadók és szerkesztők, arcok és közszereplők a hatvanas-hetvenes évek nemzetközi sajtójából, csupa elvetemült alak a polgárpukkasztók klubjából, dzsointszívó kozmopolita bagázs, a másság, a homoszexuális egyenlőség megannyi nagymama-nagypapa-nagykövete, hatvanas arcok-ban húszéves szemekkel.

Vasárnap aztán elszabadul a felnőtté válás nyúgató tweedöltönyben is irtózó ebadta gyülekezet, és erősen Ginsberg-gyanús kaddist mond a két éve halott Ginsbergért. Versmormolástól zsong a terem sarka, félrehúzó társaság – tán azt szavalják: *Don't Grow Old* (Ne vénülj meg!) – ajkán csendes ima a beat halhatatlanságáért.

Csak „dafkéből” is körbejár a palinka: kit érdekel, hogy Ginsberg évtizedek óta nem ivott (mégis májrák vitte el), hogy a Sotheby's épületében alkoholt fogyasztani főbenjáró...

Kit érdekel, hogy az ötven elröppent esztendő múltán is várat még magára az a bizonyos szabadság, vagy ha megjött, hát alaposan elkerültük egymást.

És ugyan kit érdekel, hogy ma sem tapsol sok hatalom a *Parlament* nótá – „Nem tetszik a kormányzat itt nekem / Nem tetszik a gazdagok diktatúrája sem / Nem tetszik hogy bürokrátáktól függ

mit egyek / Nem tetszik hogy lábamnál szaglászunk rendőreket” – hallatán.

Senkit nem érdekel, mert az elegáns Sotheby'sben, ott a York és a 72. utca sarkán az *Üvöltés* vásott nemzedéke jól összegabalyít teret-havat. Hatvanva-

*Nesze nektek,
túlélők! vén
trottyokká
zsugorodott,
hordónyira
dagadt vagy éppen
az örök ifjúság
hitében ringatózó,
hetvenes
éveket taposó,
vicces
hippikövéletek.*

lahányas San Franciscó-i emlékek kavarnak 57-es tangier-i vakációval, a Sziplás-hegység lábánál a hetvenes években alapított buddhista Narope Intézet Jack Kerouac tetetlen költészettanszékének hallgatói mesélnek elkötelezett ateizmusukról.

Lehet, hogy sokaknak e világon még mindig szalonképtelen (nyilván az is marad) Allen Ginsberg és minden társadalmi konvencióra füttyülő barátja, de ez cseppet sem zavarja a (nyilván kevésbé finnyás) tényeket. Mesterműve, az *Üvöltés* a XX. század legtöbb nyelvre

fordított és legolvasottabb verse, mint ahogy az 1969-ben meghalt, „koszos körmű” Jack Kerouac 1958-ban írt alapvetése, az Úton, azóta is évente százezer példányban jelenik meg.

A kalapács alá hajtott életmű többnyire olyan, mint a koporsóban foszló holttest: soha többé nem lesz ép és egész.

A Ginsberg és barátai aukció ellentmondani látszik a fizikának és biológiának. Ahányfelé hordja a meglehetősen húzatos 72. utca felől fújó szél, annyifelé válik élővé az irodalomtörténet nagy legendája – az ateizmus szentségében és a mindenható emberségben haláláig hívó Allen Ginsberg alighanem unokáink unokáinak is klasszikusa marad.

Néhány évvel ezelőtt, amikor utoljára járt Magyarországon, interjút adott a *Népszabadságnak*. A kétórás beszélgetés alatt – lévén vegetáriánus – porból készült zacskós levest evett.

Ma már tudom, magamhoz kellett volna vennem a kanalát: mégse menjek üres kézzel az árverésre New Yorkba. Legfőbb nem hagyom ott azt a kanalat...

Láng Zsuzsa